

מקורות פרשת ראה תשע"ט איך חודשי אלול-תשרי הפכו להיות ראשית השנה?

ליציאת מצרים [והתורה רצתה שנזכור כל השנה את יסוד הנס].

3. **ר"ן ראש השנה ג,א:** יש לשאול למה נידון בראש השנה יותר מימים אחרים?... אלא ביום זה נברא אדם הראשון... ובשעה עשירית סרח... ובשעה שנים עשרה יצא מן הדין ברחמים. אמר הקב"ה: זה סימן לבניך שעתידים לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאים ברחמים... ומיהו אכתי תמיהא לי: תינח לרבי אליעזר אבל לרבי יהושע דאמר שבניסן נברא העולם [ואדם הראשון חטא בניסן] למה נידון בתשרי?... אלא לפי שנתרצה הקב"ה למשה ביום הכיפורים... לפיכך גזר ה' שיהא נידון בראש השנה... ובינונים גזר דין שלהם אינו נחתם עד יום הכיפורים שהוא יום סליחה וכפרה.

4. **ברכות לה,ב:** כל הנביאים לא התנבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'. ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר (ישעיהו נה,טז) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב' - לרחוק ברישא והדר לקרוב.

מהרש"א שם: דבר זה רחוק מהשכל שיהיה לבעלי תשובה מעלה יתירה על הצדיקים הגמורים?

ספר המאמרים מלוקט תשרי-חשוון ריז: נתינת לוחות הראשונות [בסיון] הייתה מצד למעלה, 'וירד ה' על הר סיני'... משא"כ נתינת לוחות האחרונות הייתה מכוח התעוררות **מלמטה**, דעבודת התשובה דבני ישראל על חטא העגל הייתה התעוררות מצידם שעוררה והמשיכה את מתן הלוחות האחרונות. וזהו מה שנתנת הלוחות האחרונות הייתה בחודש **תשרי** (ביום הכיפורים), כי חודש תשרי בא על ידי העבודה באלול שפועלת **זיכוך ועליה במטה מצד עצמו**. וזהו דלוחות הראשונות הם עבודת הצדיקים שהיא בבחינת אור ישר, מלמעלה למטה, משא"כ לוחות האחרונות הם עבודת בעלי התשובה שפועלת עניין חדש, שגם המטה גופא מזדכך ומתעלה.

ספר המאמרים תרח"ן עמוד כד: חסידים הם המתנהגים לפנים משורת הדין והנהגתם היא לשבור גם **ההרגלים הטובים** המיוסדים על דיני התורה ולהיות כל עבודתם **בעליה מדרגה לדרגה** ולכן בכל ראש השנה צריכים לקבל **תוספת הנהגה ביראת שמים וברגילות במידה טובה**.

1. **דברים טז:** שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלוך כי בחדש האביב הוציאך ה' אלוך ממצרים... ועשית חג שבועות לה' אלוך מסת נדבת ירך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלוך... חג הסכת תעשה לך שבועת ימים באספך מגרנך ומיקבך... שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלוך במקום אשר יבחר **בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות** ולא יראה את פני ה' ריקם.

משנה ראש השנה א,א: ארבעה ראשי שנים הם: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים.

פירוש הרמב"ם: 'למלכים' - למלכי ישראל וזאת התועלת לעניין השטרות, שכיון שיכנס יום אחד מניסן נחשוב לו שנה יתירה על מניינם. 'ולרגלים' - הרגל בזה החדש הוא **ראשון לרגלים** והתועלת בזה כי מה שנאמר 'לא תאחר לשלמו' אינו עובר עד שיעברו ג' רגלים ור' שמעון אומר **וחג המצות תחילה**. באחד בתשרי ראש השנה **לשנים** [לתחילת שנה חדשה].

פירוש הרמב"ם: למניין היצירה [השנים לבריאת העולם, שביום א' תשרי מתחילה שנה].

גמרא ח,א: למאי הלכתא?... **לימי הדין**... דכתיב (תהלים פא) 'תקעו בחודש שופר פפסה ליום חגנו' - איזה חג שהחודש מתכסה בו? זה ראש השנה [שחל בתחילת החודש שהירח מכוסה] וכתיב (בהמשך) 'כי חוק לישראל הוא משפט לאלוהי יעקב'.

דרשת הרמב"ן לראש השנה: יש לפרש מה שאומר 'בחדש השביעי'... **היאך זה החודש השביעי?** והלא כל ישראל קוראים אותו **ראש השנה**? [אולם] הכתוב עצמו מורה שזה החודש הוא ראשון לשנה, שנאמר (שמות כז,טז) 'וחג האסיף **בצאת השנה**, כלומר, חודש **שיצאה השנה והשנייה מתחלת**.

רמב"ן בראשית ח,ה: ודע כי אחרי שהסכימו שבתשרי נברא העולם, כמו שתקנו בו 'זה היום תחלת מעשיך'... יהיה ראש השנים מתשרי... [ואולם] צוה הקב"ה למנות **בחודשים** מנין אחר, שנאמר 'החדש הזה לכם ראש **חודשים** ראשון הוא לכם **לחודשי השנה**'... ועדיין **בשנים** החשבון מתשרי.

2. **מלכים א ח,ב:** בירח האיתנים בחג הוא החדש השביעי - **תרגום יונתן בן עוזיאל:** בירח שהגרולים הקדמונים [האיתנים] היו קוראים לו הירח הראשון ואצלנו הוא השביעי. וכך במכילתא (בא א,ח) 'החדש הזה **לכם**' - ולא מנה בו אדם הראשון [אלא מנה מתשרי].

רמב"ן שמות יב,ב: מתחילה לא היו שמות חודשים אצלנו ורק מספרים לחודש ניסן, והסיבה בזה כי מתחילה היה מניינם **זכר**